

Михайло ДИМИД

ПОВНОВАЖЕННЯ ВИКЛАДАТИ СВЯЩЕННІ НАУКИ*

Церква мусить дбати про те, щоб її покликані до навчання члени вірно викладали передану традицією віру і мораль, і для цього існують різні практики. В рамках Східної Церкви Римського сопричастя питання передання віри і моралі розглядається з подвійної перспективи, а саме: з точки зору власної церковної прадавньої ідентичности, основним джерелом якої є сама традиція Східної Церкви, а також з погляду сучасного канонічного права, основним джерелом якого є поки що Римська Церква. В цьому короткому дослідженні застанемось радше над канонічними документами, які нормують взаємовідносини між Церквою та викладачем священних наук і які походять із Риму. На означення довіри Церкви, виявленої викладачеві, і згоди викладача викладати науку Церкви використовуються різні технічні терміни, з яких найпоширенішим є «канонічна місія» (з лат. – «*missio canonica*»). Цей термін має два головні значення¹ і відноситься до всіх категорій вірних у Церкві. Інші терміни, які зустрічатимемо, є: «повноваження», «доручення»,

* Доповідь виголошена 25 листопада 2009 р. на відкритому семінарі кафедри богослов'я філософсько-богословського факультету Українського католицького університету у Львові.

¹ Термін «канонічна місія» використовується також в нормах церковного права, що стосуються відносин з державним правом, яке, згідно з підписаними конкордатами, – в тих державах, де існує співпраця між Церквою і державою, – дозволяє надати працю викладачам релігії в державних навчальних закладах. В цьому сенсі *missio canonica* передбачає скерування в точно окреслений навчальний заклад, видане компетентними органами Церкви.

«церковний уряд», «церковне завдання», «*nihil obstat*» («жодних перешкод» – лат.) «*nulla osta*» («жодних перешкод» – італ.).

1. Поняття «канонічна місія» відноситься до всіх вірних Церкви

У Христовій Церкві кожний вірний має статус царського священика і тому бере участь і підпорядковується єдиному священству Господа нашого Ісуса Христа. Так само всі члени рукоположеного, тобто єрархічного духовенства, хоч і відрізняються від загалу вірних за суттю і ступенем священства, діють в єдиному, Господньому священстві.

У Декреті про служіння і життя пресвітерів II Ватиканського собору сказано: «Господь Ісус, “якого Отець освятив і в світ послав” (Ів. 10: 36), вчинив своє Таїнственне Тіло учасником помазання, яким і Сам був Духом помазаний: бо в ньому всі вірні стають святим і царським священством, через Ісуса Христа приносять Богові духовні жертви та звіщають силу Того, хто покликав їх з темряви в своє дивне світло. Тож немає жодного члена, який не мав би спільности в посланництві цілого Тіла, бо кожний повинен освятити Христа в своєму серці та духом пророчим давати свідчення про Ісуса»².

Як нагадує Гжегож Кадзіох³, канонів, що давали б змогу мирянам розвивати своє священство в церковних структурах, не було в Кодексі 1917 року, бо тоді церковне управління було тісно пов'язане з єрархічним священством і, фактично, обмежене до духовенства. Декрет про служіння і життя пресвітерів уточнив, що реальна участь мирян в місії Церкви має за основу їхнє «просвіщення».

² Декрет про служіння і життя пресвітерів, 2 // *Документи Другого Ватиканського собору: конституції, декрети, декларації*. Львів 1996, с. 450.

³ ks. G. Kadziuch. *Misja kanoniczna* (<<http://www.katechetyka.diecezja.opole.pl/lex/misja-kan.htm>>).

II Ватиканський собор нагадав, що завданням Церкви є «вчинити всіх людей учасниками спасенного відкуплення». А всю діяльність Церкви і кожного її вірного, спрямовану до цієї мети, було названо апостолятом, «який Церква сповнює через всіх своїх членів»⁴.

І щойно т. зв. нова кодифікація, тобто відновлене канонічне право Католицької Церкви, використала термін «канонічна місія» для опису того, яким чином певні обов'язки, функції, служіння або уряди в Церкві можуть бути довірені на постійній основі не тільки пресвітерам, але й мирянам, з метою реалізації духовної цілі Церкви – апостоляту. Такі думки були відображені в Кодексі Канонічного Права Західної Церкви (далі – ККПЗЦ), бо його редактори прийшли до висновку, що певні завдання у Церкві можуть бути покладені на мирян, як, наприклад, виконування певних судових функцій, куріальних урядів, релігійне виховання, викладання від імені Церкви, і ці функції слід розглядати як церковні уряди.

Таким чином постали: кан. 228 ККПЗЦ, а згодом – кан. 408 §2 Кодексу Канонів Східних Церков (ККСЦ), які дозволяють пресвітерам залучати мирян до тих церковних урядів (*officia ecclesiastica*) і до тих завдань (*munera*) – ясна річ, не пов'язаних з рукоположенням, – що їх вони можуть виконувати на основі положень канонічного права. Кодекси передбачають для світських осіб окремі уряди, пов'язані зі здійсненням звичайної або делегованої влади управління.

Кан. 228 ККПЗЦ звучить так:

§1. Миряни, відповідно підготовлені, є юридично здатними отримувати від священних пастирів ті церковні уряди і доручення, які дозволено їм виконувати у відповідності з положеннями закону.

§2. Миряни, які відзначаються відповідним знанням, обережністю і чесністю, заслуговують на те, щоб допомагати пастирям Церкви як знавці або порадики, навіть як члени різних рад, згідно з приписами права⁵.

⁴ Декрет про апостолят мирян, 2 // *Документи Другого Ватиканського собору*, с. 335.

⁵ *Кодекс Канонического Права*. Москва 2007.

Кан. 408 ККСЦ не так радо відкривається до мирян і не пропонує їм урядів, а лише завдання:

§1. Миряни, які відзначаються відповідним знанням, досвідом і повагою, заслуговують на те, щоб до них, як до знавців або порадників, зверталася церковна влада чи як до окремих осіб, чи як до членів різних рад і з'їздів, наприклад, парафіяльних, єпархіальних, патріарших.

§2. Крім церковних завдань, до яких миряни допускаються на підставі загального права, компетентна влада може залучати їх також до інших завдань, за винятком тих, які вимагають свячення, або виконувати які виразно забороняє мирянам партикулярне право власної Церкви свого права.

§3. У виконванні церковного завдання миряни цілком підлягають церковній владі.⁶

Все-таки, згідно з канонами 129 §2 ККПЗЦ і 979 §2 ККСЦ, владу управління можуть виконувати також і миряни. Ці канони дали основу для того, щоб миряни у здійсненні влади урядування або юрисдикції могли співпрацювати із пастирями у відповідності до положень закону.

Повноцінне розуміння реалії царського священства вірних і, відповідно, їхньої відповідальності за місію Церкви виявляється в твердженнях кан. 610 §4 ККСЦ (а перед ним кан. 766 ККПЗЦ): «У надзвичайних обставинах, головним чином, щоб виповнити нестачу священнослужителів, єпархіальний Єпископ може дати доручення також іншим вірним проповідувати навіть у церкві, зберігаючи кан. 614 §4.»⁷, тобто крім гомілії на Літургії.

2. Місія викладання в університетах

У кан. 812 ККПЗЦ записано: «Ті, що викладають богословські науки в яким-небудь інституті вищих студій, повинні мати для цього мандат

⁶ Кодекс Канонів Східних Церков. Рим 1993.

⁷ Там само.

від відповідної церковної влади»⁸. Кан. 818 ККПЗЦ уточнює, що канон 812 відноситься і до церковних університетів чи факультетів.

Мандат на викладання богословських дисциплін в державних університетах та інших вищих навчальних закладах⁹ чи також в католицьких та церковних університетах часто має формулу *nihil obstat* («жодних перешкод»). Це декларація, зроблена у негативній формі, якою компетентна влада Церкви засвідчує, що, у відповідності з чинним законодавством, немає ніяких застережень відносно того, щоб даний викладач отримав від академічної влади вищого навчального закладу завдання навчати. Відповідно до конкордатського права деяких держав, місцевий єрарх має навіть обов'язок видавати декрет «*nihil obstat*» особам, які викладають, і який є їхнім допуском до отримання від компетентного державного органу місії навчати. У такому випадку термін *nihil obstat* практично стає синонімом терміна *missio canonica*.

Новий ККПЗЦ з 1983 року замінив термін «канонічна місія», який функціонував у ККПЗЦ з 1917 року, терміном *mandatum* (повноваження, доручення). «Мандат» є декларацією компетентної церковної влади того, що, у відповідності з нормами канонічного права, немає жодних застережень відносно еventуального надання

⁸ Кодекс Канонического Права. Москва 2007.

⁹ На цю тему див., зокрема, звернення папи Римського Венедикта XVI до першої групи єпископів Німецької Федеративної Республіки (10.11.06), де він говорить: «Ніколи не буде зайвим наголосити, що вірність переданню віри, як його представляє учительський уряд Церкви, є передумова *par excellence* для серйозного дослідження і викладання. Такої вірності вимагає й інтелектуальна чесність кожного, кому Церква довірила завдання академічного викладання. Єпископи – як ті, що несуть за це відповідальність, – мають обов'язок надавати свій «*nihil obstat*» тільки після ґрунтового іспиту. Лише богословські факультети, що вважають своїм обов'язком дотримуватися цього правила, можуть зробити автентичний внесок в університетський духовний обмін». Повний текст цього звернення можна знайти на сайті Римського Апостольського Престолу: <http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/speeches/2006/november/documents/hf_ben-xvi_spe_20061118_ad-limina-germany-ii_ge.html>.

комусь окресленого уряду. Повноваження (*mandatum*) є сертифікатом, який конкретного права не надає, а тільки публічно підтверджує дві важливі речі: те, що людина з мандатом перебуває в сопричасті з Католицькою Церквою та що доктрина, яку вона представляє, відповідає вченню Церкви (*Magisterium Ecclesiae*). Робота Комісії Папської Кодифікації Канонічного Права була відображена в ККПЗЦ, проголошеному папою Іваном Павлом II в 1983 році, де в кан. 812 читаємо про те, що для всіх вищих навчальних закладів викладачі богословських предметів повинні мати повноваження (*mandatum*) компетентної церковної влади. Таким чином, Кодекс замінив термін «канонічна місія», який використовували раніше, словом «повноваження», що є доречніше у даному випадку.

На думку Джанфранко Гірланда, коли мова йде про церковні факультети, «мандат потрібно розуміти як канонічну місію у вузькому розумінні, тобто не тільки як публічне посвідчення про правовірну доктрину, яку викладач подає в повному сопричасті із Церквою, але й що ця особа офіційно викладає від імені Церкви, бере участь на вищому рівні в навчальній владі Церкви. Тому якщо навчання викладача не узгоджується із наукою Церкви, то його мандат анулюється і він уже не може викладати, оскільки не відповідає вимогам, а отже не може бути обраний для викладання католицького богослов'я».¹⁰ Дімітріос Салахас додає до цього, спираючись на документи римської Конгрегації у справах віровчення¹¹, що «викладач, який в своїх друкованих працях

¹⁰ G. Ghirlanda. *Il diritto nella Chiesa, mistero di comunione*: Compendio di diritto ecclesiale. Roma 1993, с. 429.

¹¹ Конгрегація у справах віровчення. Декларація про деякі точки богословської доктрини професора Ганса Кюнга *Christi Ecclesia* (15.12.1979) // AAS 72 (1980) 90-92. Документ можна знайти на веб-сайті Конгрегації у справах доктрини віри: <http://host.uniroma3.it/progetti/cedir/cedir/Lex-doc/SCV_SS/DO_HansKung.pdf>; Конгрегація у справах віровчення. Лист про усунення Карла Куррана від викладання богослов'я *Questa Congregazione* (25.07.1986) // *Enchiridion Vaticanum* 10 (1986-1987) 724-731. Документ можна знайти на веб-сайті Конгрегації у справах віровчення <http://host.uniroma3.it/progetti/cedir/cedir/Lex-doc/SCV_SS/DO_Curran.pdf>.

відійде від повноти правди католицької віри, не може більше вважатися католицьким богословом, ані не може як католицький богослов навчати»¹².

Конгрегація у справах віровчення, однак, вбачає той самий зміст і наповнення в обох канонічних термінах: «канонічна місія» та «повноваження», як можна зрозуміти з Інструкції *Donum veritatis*: «Особлива співпраця між богословом і учительським урядом Церкви виникає тоді, коли богослов отримує канонічну місію чи повноваження викладати. В певному сенсі така співпраця стає участю в праці учительського уряду Церкви через юридичне зобов'язання. Кодекс поведінки богослова, який, очевидно, має своє джерело в служінні Божого Слова, тут підкріплюється його зобов'язаннями, які він бере на себе, коли приймає посаду, виголошує визнання віри і присягає на вірність. Від того моменту богослов офіційно виконує обов'язок представляти і пояснювати віровчення з усією точністю і повнотою»¹³.

Термін *mandatum* перекладений в ККСЦ як «доручення»: «У католицьких університетах викладачі предметів, що стосуються віри та моралі, повинні мати доручення церковної влади, призначеної тими, про яких мова в кан. 642; ця ж влада може з поважної причини відібрати це доручення, особливо якщо відсутні наукові або педагогічні кваліфікації, чесність і цілісність науки» (кан. 644 ККСЦ).

А кан. 642 ККСЦ так розподіляє повноваження для надавання «доручення»:

§1. Католицький університет є закладом вищих студій, заснованим або затвердженим як такий вищою адміністративною владою Церкви свого права, яка попередньо звернулася до Апостольського Престолу за радою, чи самим Апостольським Престолом; це повинно бути стверджено публічним документом.

¹² D. Salachas. *Il magistero e l'evangelizzazione dei popoli nei Codici latino e orientale. Studio teologico-giuridico comparativo*. Bologna 2001, с. 252.

¹³ Конгрегація у справах віровчення. Інструкція про церковне покликання богослова *Donum Veritatis* (24.05.1991), 22 // *Enchiridion Vaticanum* 12 (1990) 272. Документ можна знайти на веб-сайті Конгрегації у справах віровчення <http://host.uniroma3.it/progetti/cedir/cedir/Lex-doc/SCV_SS/DO_24_5_90.pdf>.

§2. У межах території патріяршої Церкви цією вищою владою є Патріярх за згодою Синоду Єпископів патріяршої Церкви.

Церква хоче захистити католицький дух університетів, нею заснованих, для апостоляту серед наукового світу, професорів, студентів. Щоб такий захист реалізувати, потрібна особлива увага, особливо при виборі та призначенні викладачів. Канон 644 ККСЦ, крім того, називає якості, потрібні для того, щоб бути викладачем: наукова і педагогічна майстерність, проникнення і розуміння повноти віри Христової і власний приклад життя воцерковленої людини. Для здійснення нагляду (*ius vigilantiae*) у власних вищих школах і за викладанням богослов'я в державних вищих навчальних закладах Церква через своїх єрархів користується правом уповноважувати чи не уповноважувати когось викладати богослов'я від її імені. Важливо, щоб кожен викладач богослов'я знав, що місію викладати думку Церкви можна сповнювати тільки в повній відповідності з автентичним навчанням, висловленим Єпископською Колегією Церкви. Церква звертається до послуг богословів, особливо тих, які від уповноваженого єпископа отримали доручення викладати, а отже сповнювати місію «учителів правди»¹⁴.

У ст. 27 Апостольської конституції *Sapientia Christiana* наказано, що всі викладачі богословських дисциплін (особливо в церковних університетах) мусять мати канонічну місію. У відповідності зі ст. 27 §1, «хто викладає дисципліни, що стосуються віри і моралі, той повинен отримати, після виголошення визнання віри, канонічну місію від Великого Канцлера або його представника – тому що не навчають вони від власного імені, а на основі місії, отриманої від Церкви. Натомість іншим викладачам для викладання досить мати дозвіл Великого Канцлера або його представника».¹⁵

¹⁴ Поп.: P. V. Pinto. *Commento al Codice dei Canonici delle Chiese Orientali*. Città del Vaticano 2001, с. 530-531.

¹⁵ Іван-Павло II. Апостольська конституція про церковні університети і факультети (15.04.1979) // AAS 71 (1979) 469-499. Документ можна знайти на веб-сайті Римського Апостольського Престолу: <http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/apost_constitutions/documents/hf_jp-ii_apc_15041979_sapientia-christiana_it.html>.

У ст. 27 §2 конституції *Sapientia Christiana* вказано, що «всі викладачі, перед тим як отримати остаточне призначення, або як їх буде піднесено до найвищого навчального ступеня, або ж в обох випадках – залежно від того, що написано в статутах [вищих навчальних закладів], – мають отримати *nulla osta* (дозвіл) від Святого Престолу»¹⁶.

Піо Віто Пінто пояснює, чому канон 644 ККСЦ не вживає термін «канонічна місія», (а натомість це робить «*Sapientia Christiana*») такими словами: «щоб оминати конфесійне забарвлення в освіті, а також щоб гарантувати більше автономії університетові»¹⁷. На відміну від «канонічної місії», «повноваження» не так сильно зобов'язують вищий навчальний заклад приймати до своїх викладацьких лав викладача. А це тому, що, хоч богослов через «повноваження» отримав від Церкви сертифікат чистоти віри, це радше свідчить про надійність його індивідуальних відносин з Церквою: Церква має довіру до нього, а він довіряє Церкві. Коли ж викладач отримує «канонічну місію» (що є публічним актом), вищий навчальний заклад не може не прийняти його, навіть якщо має відповіднішого кандидата, бо «канонічна місія» – це вже офіційне призначення Церквою відповідного кандидата для відповідного становища у вищому навчальному закладі.

Треба наголосити, що виголошення визнання віри фігурує лише в кан. 833 ККПЗЦ¹⁸ і передбачене для викладачів богословських наук у вищих школах, які належать до Західної Церкви, і її відсутність не

¹⁶ Іван-Павло II. Апостольська конституція про церковні університети і факультети *Sapientia christiana* (15.04.1979) // AAS 71 (1979) 469-499. Документ можна знайти на веб-сайті Римського Апостольського Престолу: <http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/apost_constitutions/documents/hf_jp-ii_apc_15041979_sapientia-christiana_it.html>.

¹⁷ P. V. Pinto. *Commento al Codice dei Canonici delle Chiese Orientali*, с. 30.

¹⁸ Для цього існує особливий текст, який складається із «визнання віри» і «присяги вірності», виданий Конгрегацією у справах віровчення, під заголовком *Professio Fidei i Iusurandum fidelitas* (19.09.1989) // AAS 81 (1989) 104-106. Документ можна знайти на веб-сайті Конгрегації у справах віровчення <http://host.uniroma3.it/progetti/cedir/cedir/Lex-doc/SCV_SS/do_1_7_88.pdf>.

має наслідку на можливість виконання обов'язку. Натомість в ККСЦ такого положення для викладачів не існує¹⁹. Причиною такої позиції ККСЦ є те, що для Східної Церкви, так, як це описано в основному кан. 8 ККСЦ: «У повній злуці з католицькою Церквою тут, на землі, є ті хрещені, які в її видимому організмі з'єднуються з Христом вузлами віровизнання, святих тайн і церковного проводу».

Обмірковуючи нюанси, які носять у собі вирази «канонічна місія», «повноваження», «доручення», «церковний уряд», «церковне завдання», « *nihil obstat*», « *nulla osta*», важливо пам'ятати, що відповідальним суб'єктом євангелізації є вся Церква, бо їй, в особі Апостолів, Христос, після Воскресіння, доручив: «Ідіть, навчайте всі народи» (Мт. 28:19).

У цьому контексті треба уточнити, що, згідно з Догматичною конституцією про Церкву *Світло народів*, 23 II Ватиканського собору, «за Божим Провидінням сталося, що різні Церкви, засновані Апостолами та їхніми наступниками в різних місцях, впродовж століть сформувалися в різні, органічно об'єднані спільноти, які, непорушно зберігаючи одність віри та єдину Божу установу вселенської Церкви, втішаються власним устроєм, власними літургійними звичаями, власним богословським і духовним спадком. Деякі з них, передусім давні патріярші Церкви, немов праматері віри, “породили” інших немов доньок, з якими аж до наших часів залишаються злучені тісним зв'язком любові в таїнственному житті і у взаємній повазі прав та обов'язків. Цією різномірністю помісних Церков, які стремлять до єдності, прекрасно виражається католицькість нерозділеної Церкви»²⁰.

Для того треба чітко усвідомлювати, що, коли в конституції *Sapientia Christiana* йде мова про « *nulla osta* Святого Престолу», то в Східній Церкві, згідно з кан. 642 §2 ККСЦ, владою для надання

¹⁹ Про визнання віри йдеться лише в окремих канонах ККСЦ: 76 §1 – щодо новообраного патріярха; 153 §3 – щодо новообраного верховного архиєпископа; 187 §2 – щодо кандидата на єпископа; і 220, п. 4 – щодо адміністратора овдовілої єпархії.

²⁰ Переклад Михайла Димида.

такого благословення виступає патріярх чи верховний архієпископ помісної Східної Церкви в сопричасті з Римською.

А щодо загального контексту благословення викладача на викладання богослов'я, то треба теж пригадати, як Ісус Христос на горі в Галилеї запросив своїх одинадцять апостолів йти і навчати. Взоруючись на це запрошення, кан. 616 §1 ККСЦ визначає: «Проповідники слова Божого, відкинувши слова людського мудрування і глибокодумних доводів, повинні проповідувати вірним повне таїнство Христа, який є дорогою, істиною і життям; вони мають показувати, що земні справи і людські установи, відповідно до задуму Бога Творця, можуть також спрямовуватись на спасіння людей і через те чимало можуть прислужитись побудові Тіла Христового».

Те саме колись говорив іншими словами папа Павло VI в апостольському зверненні *Evangelii nuntiandi*, 60: «Жоден проповідник Євангелія не може вважати себе абсолютним паном своєї апостольської діяльності, наділеним повною владою здійснювати її згідно з індивідуалістськими критеріями і планами, а повинен звершувати її в єдності з Церквою та її пастирями»²¹.

На завершення треба сказати, що немає єдиної інтерпретації римських законодавчих документів щодо того²², яким чином

²¹ Павло VI. Апостольське звернення про евангелізацію в сучасному світі *Evangelii nuntiandi* (08.12.1975) // AAS 65 (1973) 383. Документ можна знайти на веб-сайті Римського Апостольського Престолу: <http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/apost_exhortations/documents/hf_p-vi_exh_19751208_evangelii-nuntiandi_it.html>.

²² Цікавою ілюстрацією цієї ситуації була зустріч Великого Канцлера Українського католицького університету Блаженнішого Патріярха Любомира 4 травня 2009 р. з викладачами філософсько-богословського факультету УКУ у Львові. У невимушеній розмові Патріярх поділився з присутніми своїм баченням місії богослова і на запитання д-ра Олега Кіндія про «канонічну місію» викладача богослов'я і про те, як надання такого доручення Церкві повинно виглядати, зокрема, в УКУ, Патріярх розповів про те, що він, як колишній викладач Папського Урбанського університету, не проходив ніяких формальних моментів, а лише на початку кожного академічного року, в часі Літургії, присягав на вірність навчанню Церкви в одній, спільній для всіх присутніх викладачів університету, молитві.

викладач «католицького» чи «церковного» університету повинен отримувати благословення від патріярха, щоб здійснювати свою місію. Викладання будь-якого предмету в університетах, заснованих Церквою, є частиною апостольської місії Церкви і здійснюється від її імени. Це значить, що викладач повинен старатися висловлювати студентам думку Церкви, особливо щодо віри і моралі. Роль місцевого єпископа тут не окреслена, а шкода, бо він теж повинен брати участь у змаганні за кращу християнську освіту в своїй єпархії. Добре було б, якби уповноваженою патріярхом особою, що дає благословення на навчання у католицькому чи церковному вищому навчальному закладі, був місцевий єпископ. Важливим є помісний вимір благословення, бо очевидно, що вираз «католицька наука» в римо-католицькому світі і в східнохристиянському середовищі має дещо відмінний зміст. За наукою митрополита Андрія (Шептицького), під терміном «католицький» розуміють «православно-католицький». У випадку УГКЦ було б добре, щоб Патріярх та вищі навчальні заклади домовилися про спосіб взаємодії між поодинокими знавцями священних наук, вищими навчальними закладами і Церквою. Ясна річ, що це варто робити в східнохристиянському дусі, який радше цурається формальних актів, а більше шукає взаємодії у літургійному благочестті вірних, особливо тих, які вглиблюються в богослов'я Церкви.

Анотація

Викладання в університетах, заснованих Церквою, є частиною апостольської місії Церкви і здійснюється від її імени. Викладач повинен старатися донести до студентів думку Церкви, особливо щодо віри і моралі. Автор статті стверджує, що в ККСЦ роль місцевого єпископа як особи, що дає благословення на навчання, окреслена нечітко, але добре було б, якби Патріярх уповноважував місцевого єпископа бути такою особою. Важливим є помісний

вимір благословення, бо вислів «католицьке вчення» має дещо відмінний зміст у римо-католицькому світі та в східно-християнському середовищі. В останньому під терміном «католицький» розуміють «православно-католицький». У випадку УГКЦ потрібно, щоб Патріарх та вищі навчальні заклади узгодили спосіб взаємодії між поодинокими знавцями священних наук, вищими навчальнимикладами і Церквою.

Annotation

Fr. Mykhajlo Dymyd. *Authority to Teach Sacred Disciplines*

The following article describes the teaching curriculum within in the universities founded by the Church and this mission to be a part of the apostolic mission of the Church carried on its behalf. It is emphasized that teachers ought to acquaint students with the point of view of the Church, especially regarding faith and morals. The author asserts that the role of the local bishop as a person who gives his blessing to learning is not clearly outlined in the Code of Canons of the Eastern Churches, and it is suggested that the local bishop was authorized in these matters by the Patriarch. A local dimension of the blessing is important, since the expression «Catholic teaching» in the Roman Catholic world and in the Eastern Christian environment has a different meaning. The term «Catholic» here refers to «Orthodox-Catholic.» In the context of the Ukrainian Greek Catholic Church, it is necessary for the Patriarch and institutions of higher education to agree on the way of interaction between the experts in the sacred sciences, institutions of higher learning and the Church.